

תפסיר רס"ג

דגג למנחת שבת ושני וחמישי ויהי ביום השמיני

ט ויהי ביום השמיני
 קרא משה לאהרן ולבניו
 ולזקני ישראל: והוה ביום
 תמינאה. קרא משה. לאהרן ולבנוהי.
 ולסבי ישראל: ויאמר אל-
 אהרן קח-לך עגל בן-בקר
 לחטאת ואיל לעלה
 תמימם והקרב לפני יהוה:
 ואמר לאהרן. סב לך. עגל בר תורי
 לחטאת. ודכר לעלתא שלמין. וקריב קדם יי: ואל-בני
 ישראל תדבר לאמר קחו שעיר-עזים
 לחטאת ועגל וכבש בני-שנה תמימם לעלה:
 ועם בני ישראל תמליל למימר. סבו צפיר בר עזין לחטאת. ועגל
 ואמר בני שנה. שלמין לעלתא: ושור ואיל לשלמים
 לזבח לפני יהוה ומנחה בלולה בשמן פי
 היום יהוה נראה אליכם: ותור ודכר לנכסת קודשיא.

ט א) פלמא כאן פי אליום
 אלתאמן. דעא מוסי בהרון
 ובניה. ואשיאך בני אסראיל:
 ב) וקאל להרון. כיד עגלא מן
 אלבקר לאלד'פוח. וכבשא
 לאלצעידה צחיחאן. וקרבהמא
 בין ידי אללה: ג) ומר בני
 אסראיל קאילא. כידו עתודא
 מן אלמאעז לאלד'פוח. ועגלא
 וכרופא אבני סנה. צחיחאן
 לאלצעידה: ד) ותורא וכבשא
 לאלסלאמה. יד'פחאן בין ידי
 אללה. והדייה מלתותה בדהון.
 לאן אליום. אללה יתגלא לכם:

— רס"י —

ט ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים. הוא ראש חדש ניסן, שהוקם המשכן בו ביום ונטל עשר עטרות השנויות בסדר עולם (פס' ז): ולזקני ישראל. להשמייעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש בקהנה זולק הדקדוק: ושור ואיל וכו' לזבח. תיבת לזבח בפשטא אחת בכל התיגאן והיא מלרע:
 גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס: ז קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקדוש ברוך הוא על ידי עגל זה על מעשה העגל שעשה: ז כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו במעשה ידיכם לכך קרבנות הללו

תפסיד רס"ג

(ה) פקדמו טא אמר בה מוסי'.
 אלי' באב כ'בא אלמחצ'ר.
 ותקדם גמיע אלגמע. ווקפו בין
 ידי אללה: (ו) וקאל מוסי' הדי
 אל'מר. אלדי אמר'ם
 אללה בה אעמלוה. ויתגלא
 לכ'ם כ'רם אללה: (ז) וקאל
 להרון. תקדם אלי' אלמד'בח
 ואעמל. ד'כ'תד וצ'עידת'ד.
 ואסתג'פר ענד וען אלקום.
 ואעמל קרב'אנהם ואסתג'פר
 ענהם. כ'מא אמר אללה:
 (ח) פתקדם הרון אלי' אלמד'בח.
 פד'בח עגל אל'כ'וה אלדי לה:

לדב'חא קדם יי. ומנח'תא דפילא במש'ח.
 ארי יומא דין. יקרא די מתגלי לכ'ון:
**וַיִּקְחוּ אֶת אֲשֶׁר צִוְּהַ
 מֹשֶׁה אֶל-פְּנֵי אֱהֹל מוֹעֵד
 וַיִּקְרְבוּ כָּל-הָעֵדָה וַיַּעֲמְדוּ
 לְפָנָי יְהוָה: וַקְרִיבוּ. ית ד'פקיד
 מ'שה. לקדם מש'כן זמ'נא. וקריבו כ'ל
 כ'נשת'א. וקמו קדם יי: **וַיֹּאמֶר
 מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוְּהַ
 יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֲלֵיכֶם****

**כְּבוֹד יְהוָה: וְאָמַר מֹשֶׁה. דין פתגמ'א. ד'פקיד יי תעב'דון. ויתגלי
 לכ'ון יקרא די: **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן קָרֵב אֶל-
 הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חַטָּאתְךָ וְאֶת-עֹלֹתְךָ וְכַפֵּר
 בַּעֲדֶךָ וּבַעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קָרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר
 בַּעֲדָם כַּאֲשֶׁר צִוְּהַ יְהוָה: וְאָמַר מֹשֶׁה לְאֶהֱרֹן. קרב
 למדב'חא ועב'ד. ית ח'ת'ך וית על'ת'ך. וכ'פר על'ך ועל עמ'א. ועב'ד.
 ית קורב'ן עמ'א וכ'פר עליהון. כ'מא ד'פקיד יי: **וַיִּקְרַב אֶהֱרֹן
 אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עֹגֶל הַחַטָּאת אֲשֶׁר-לוֹ:******

— רס"י —

כ'אין ח'וכ'ה ליום זה: ז קרב אל המזב'ח. עגל ב'ן ב'קר: ואת על'ת'ך. איל: קרב'ן ה'עם.
 ש'היה א'הר'ן בוש ו'רא ל'ג'שת. אמר לו מ'שה ש'עיר ע'ים ועגל וכ'בש. כל מקום ש'נאמר
 ל'מה את'ה בוש. ל'כ'ר נב'ח'רת: את ח'ט'את'ך. עגל, ב'ן ש'נה הוא, ומכ'אן את'ה ל'מד:

ז'לק ה'ר'ק'דוק: וקרב אל המזב'ח. תיבת המזבח בפשטא אחת בכל התיגאן והיא מלרע:

תפסיר רס"ג

ט) פקדם בני הרון אליה אלהם. פג'מס אצבעה פיה. וגעל עלי ארפאן אלמד'בת. ובאקי אלהם. צבה ענד אסאסה: י) ואלתרב ואלכלי. וזואדה אלכבד מן אלד'כזה. קתר ד'אלך עלי אלמד'בת. כמא אמר אלה מוסי: יא) ולחמה וגלדה. אתרקה באלנאר. כ'ארג אלעספר: יב) תם ד'בת אלצעידה. ובלג' בני הרון אלהם אליה. ורשה עלי אלמד'בת מסתדירא: יג) ובלג' אליה. אעציא

וקרב אהרן למדבחה. ונכס. ית עגלא
 דחטתא דיליה: ט ויקרבו בני
 אהרן את הדם אליו
 ויטבל אצבעו בדם ויתן
 על-קרנות המזבח ואת-
 הדם יצק אל יסוד המזבח:
 וקרבו. בני אהרן ית דמא ליה. וטבל
 אצבעיה בדמא. ויהב על קרנת מדבחה.
 וית דמא אריק. ליסודא דמדבחה:
 ואת-החלב ואת-הכלית
 ואת-היתרת מן-הכבד

מן-החטאת הקטיר המזבחה כאשר צוה
 יהוה את-משה: וית תרפא וית פוליתא. וית חצרא מן
 כבדא מן חטתא. אסיק למדבחה. כמא דפקיד יי ית משה:
 ואת-הבשר ואת-העור שרף באש מחוץ
 למחנה: וית בשרא וית משפא. אוקיד בנורא. מברא למשריתא:
 וישחט את-העלה וימצאו בני אהרן אליו
 את-הדם ויזרקהו על-המזבח סביב: ונכס ית
 עלתא. ואמטיאו. בני אהרן ליה ית דמא. וזרקהו על מדבחה סחור
 סחור: ואת-העלה המציאו אליו לנתחיה

— רס"י —

ובלן על פי הדבור: יז וימצאו. לשון
 הושטה והזמנה:

יז ואת הבשר ואת העור ויני. לא מצינו
 חטאת היוצנה נשרפת אלא זו ושלמלאים,

תפסיד רס"ג

אלצעידה מע אלראס. וקתר
 דיאלך עלי אלמד'בת:
 (יד) וג'סל אלגוף ואלאכארע.
 וקתר דיאלך עלי אלמד'בת:
 (טו) תים קדם קרבאן אלקום.
 ואכדי עתוד אלד'כזה אלדי
 להם. פד'בחה וד'כא בה
 פאלא'וול: (טז) תים קדם
 אלצעידה. ועמלהא פאלסירה:
 (יז) תים קדם אלזה'דיה. ומלא
 כפה מנהא. וקתר דיאלך עלי
 אלמד'בת. מא כלא צעידה
 אלג'דאה: (יח) וד'בח אלתיור
 ואלכבש. ד'בח אלסלאמה
 אלדי לאלקום. ובלג' בני הרון

וְאֶת־הָרֹאֵשׁ וַיִּקְטֹר עַל־

הַמִּזְבֵּחַ: וַיֵּת עֲלֶתָא. אַמְטִיאוּ לִיה.

לְאַבְרָהָא וַיֵּת רִישָׁא. וְאַסִּיק עַל מִדְבַּחָא:

וַיִּרְחֹץ אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־

הַפְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל־הָעֹלָה

הַמִּזְבֵּחַ: וַחֲלִיל יֵת גִּזָּא וַיֵּת

פְּרָעִיָּא. וְאַסִּיק עַל עֲלֶתָא לְמִדְבַּחָא:

וַיִּקְרַב אֶת קֶרְבֵּן הָעַם

וַיִּקַּח אֶת־שְׁעִיר הַחַטָּאת

אֲשֶׁר לָעַם וַיִּשְׁחָטְהוּ

וַיַּחַטְּאֵהוּ כְּרֹאשׁוֹן: וַקְרִיב. יֵת

קורבן עמא. ונסיב. ית צפירא דחטאת דלעמא. ונכסיה וכפר בדמיה

בְּקִדְמָאָה: וַיִּקְרַב אֶת־הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂה כַּמִּשְׁפָּט:

וַקְרִיב יֵת עֲלֶתָא. וְעַבְדָּה פְּדַחוּי: [שעי] וַיִּקְרַב אֶת־הַמִּנְחָה

וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל הַמִּזְבֵּחַ מִלֶּבֶד

עֲלֵת הַבֶּקֶר: וַקְרִיב יֵת מִנְחָתָא. וּמְלֵא יְדֵיהּ מִנָּה. וְאַסִּיק עַל

מִדְבַּחָא. בַּר מַעֲלַת צַפְרָא: וַיִּשְׁחָט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־

הָאֵיל זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעַם וַיִּמְצְאוּ בְּנֵי

— רס"י —

יח'וימלא כפוא. היא קמיצה: מלבד
 עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת
 התמיד:

טו'ויחטאהו. עשהו כמשפט חטאת:
 כראשון. כעגל שלו: טז'ויעשה כמשפט.
 המפורש בעולת נדבה בוויקרא (פרק 6):

תפסיר רס"ג

אָהֲרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו**וַיִּזְרְקֵהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:**

וּנְכַס יֵת תּוֹרָא וְיֵת דְּכָרָא. נְכַסַּת קוּדְשִׁיא דְלַעֲמָא. וְאַמְטִיאֵו. בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְמָא לִיהָ. וְזִרְקִיהָ עַל מִדְבַּחָא סְחוּר סְחוּר:

וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשֹּׁרֶר**וּמִן הָאֵיל הָאֵלִיָּה וְהַמִּכְסָּה****וְהַכֹּלִיֹּת וְיִתְרַת הַכֶּבֶד: וְיֵת**

תְּרַבִּיא מִן תּוֹרָא. וּמִן דְּכָרָא. אֵלֵיתָא וְחָפִי גֵוָא וְכוֹלֵיתָא. וְחָצֵר כְּבֻדָּא:

כ וַיִּשִׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים**עַל־הַחֲזוֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבָּחָה: וְשִׂיאוּ יֵת**

תְּרַבִּיא עַל חֲדוּתָא. וְאַסִּיק תְּרַבִּיא לְמִדְבַּחָא: כָּא וְאֵת הַחֲזוֹת

וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הִנִּיף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לְפָנָי יְהוָה**כָּבָאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה: וְיֵת חֲדוּתָא. וְיֵת שְׂקָא דִימִינָא. אָרִים**

אֶהֱרֹן. אָרְמָא קָדָם יֵי. כְּמָא דִּפְקִיד מֹשֶׁה: כָּב וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן

אֶת־יָדָיו אֶל־הָעַם וַיְבָרְכֶם וַיֵּרֶד מֵעֲשֵׂת**הַחֲטָאֹת וְהָעֲלָה וְהַשְּׁלֵמִים: וְאָרִים אֶהֱרֹן יֵת יְדוּהֵי.**

לַעֲמָא וּבְרִיכְנוּן. וּנְחַת. מְלַמְעַבְד חֲטָאֹת. וְעֲלֵתָא וּנְכַסַּת קוּדְשִׁיא:

אֶלְדָּם אֵלִיהָ. וְרִשָּׁה עֲלֵי אֶלְמִדְבַּח מְסִדְרָא: יט) וְאֵל־שְׁחוּם מִן אֶלְתִּיר. וּמִן אֶלְכַּבֶּשׂ. אֶלְאֵלִיָּה וְאֶלְמִגִּטִּי אֶלְגֹּף וְאֶלְכְּלוּתִין. וְזִיאָדָה אֶלְכַּבֶּד: כ) וְצִיִּרוּ אֶלְשַׁחַם מִע אֶלְקִצוּן. וְקִתֵּר אֶלְשַׁחַם עֲלֵי אֶלְמִדְבַּח: כא) וְאֶלְקִצוּן. וְאֶלְסֶאֶק אֶל־אִימִן. תְּחַרִּכָּא הַרוּן. תְּחַרִּכָּא בֵּין יָדֵי אֵלִיָּה. כְּמָא אָמַר מוֹסִי: כב) תִּים שֶׁל הַרוּן יָדִיָּה. אֵלֵי אֶלְקוּם וּבְאֶרֶךְ עֲלֵיהֶם. בַּעַד אֵן נָזַל מִן עַמֶּל אֶלְדְּכוּהָ. וְאֶלְצַעֲיָדָה וְדִבַּח אֶלְסֶלְאָמָה:

— רס"י —

יט) וְהַמִּכְסָּה. חֶלֶב הַמִּכְסָּה אֶת הַקָּרֵב: לְהַקְטִירָם. נִמְצְאוּ הָעֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה:
 כ) וַיְבָרְכֶם. בְּרַכַּת כְּהֵנִים יְבָרְכָהּ. יָאֵר, יִשָּׂא:
 הַתְּנוּפָה נִתְּנָן בְּהֵן הַמִּנִּיף לְכַהֵן אַחַר וַיֵּרֶד. מִעַל הַמִּזְבֵּחַ:

תפסיר דס"ג

כג) פִּדְכִיל מוּסִי וְהָרוּן אֱלִי
כִּיבֹא אֶלְמַחְצִיר. וְכִרְגֵא.
וּבִאֲרַפֵּא עֲלִי אֱלֻקוּם. פִּתְגֵלֵא
לְהֵם פֵּרֶם אֱלֵלָה: כַּד) בָּאן
כִּרְגַת נֹאֲרֵא מִן עֲנַד אֱלֵלָה.
פִּאֲכֵלֵת עֲלִי אֶלְמִדְבַּח.
אֶלְצַעֲיֵדָה וְאֶלְשָׁחוּם. פִּנְצִיר
דֵּאֵלֶךְ אֱלֻקוּם וְרֵנּוּ. וְנֻקְעוּ עֲלִי
וְגוּזְהֵם: י א) תִּים אֲכִיד בְּנֵי
הָרוּן. נִדָּב וְאֲבִיהוּא כָּל וְאֶחָד

כג ויבא משה
ואהרן אל-אהל מועד
ויצאו ויברכו את-העם
וירא כבוד-יהוה אל-כל-
העם: ועל משה ואהרן למשכן זמנא.
ונפקו. וברכו ית עמא. ואתגלי יקרא די
לכל עמא: (שלישי) כד ותצא איש

מלפני יהוה ותאכל על-המזבח את-העלה
ואת-החלבים וירא כל-העם וירנו ויפלו על-
פניהם: ונפקת אישתא מן קדם יי. ואכלת על מדבחה. ית עלתא
וית תרביא. וחזא כל עמא ושבח. ונפלו על אפיהון: ויקחו
בני-אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו

— כס"י —

נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה
לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו
ויחי נועם ה' אלהינו עלינו (תהלים 5 י). וחי
רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי
שכל שבעת ימי המלוואים, שהעמידו משה
למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום, לא שרתה
בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים
למשה, משה רבנו, כל הטורח שטרוננו,
שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון
העגל. לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה'
תעשו וירא אליכם כבוד ה' (פסוק ו). אהרן
אחי כדאי וחשוב מפני שעל ידי קרבנותיו
ועבודתו תשרה שכינה בכם ותדעו שהמקום
בחר בו: כד וירנו. כתרנומו:

כג ויבא משה ואהרן וגוי. למה נכנסו,
מצאתי בפרשת מלאים בברייתא הנוספת על
תורת כהנים שלנו למה נכנס משה עם
אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת. או לא
נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן וירדה
וביאה טעונות ברכה, מה ירדה מעין
עבודה, אף ביאה מעין עבודה, הא למדת
למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה
הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו
כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה
שכינה לישראל, הנה מצטער ואמר יודע אני
שפעס הקדוש ברוך הוא עלי ובשבילי לא
ירדה שכינה לישראל. אמר לו למשה, משה
אחי כף עשית לי שנכנסתי ונתבישתי. מיד

תפסיר רס"ג

מגמרה. וגעלא פיהמא נארא. וצירא עליהמא בכירא. וקרבא בין ידי אללה נארא גריבא. מא לם יאמרם בהא: (ב) פכרגת נאר מן ענד אללה פאכלתהמא. ומאתא בין ידי אללה: (ג) פקאל מוסי להרון. הו מא קאל אללה אני אתעצם באלמקרבין אליי ובחצרה גמיע אלקום אתקדס (י"ג: אתכרם) פסכת הרון:

בִּהֲן אִשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ
קִטְרֹת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה
אִשׁ זֶרֶה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה
אֹתָם: וּנְסִיבוּ בְנֵי אֱהֲרֹן.
נָדַב וַאֲבִיהוּא
גִּבְרַת מַחֲתִיתִיָּהּ. וַיִּהְיוּ בְּהֹן
אִישׁתָּא. וַיִּשׂוּיֵאוּ עֲלֶיהָ
קִטְרֹת בְּסַמִּין. וַיִּקְרִיבוּ
קֹדֶם יְיָ אִישׁתָּא
נוֹכְרִיתָא. דְּלֹא פִקִּיד
יְתְּהוֹן: וַתֵּצֵא אִשׁ
מִלִּפְנֵי יְהוָה
וַתֹּאכַל אוֹתָם
וַיָּמָתוּ לִפְנֵי

יְהוָה: וּנִפְקַת אִישׁתָּא. מִן קֹדֶם יְיָ
וַאֲכַלְתָּ יְתְּהוֹן. וּמִיתוּ קֹדֶם יְיָ:
וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֱהֲרֹן
הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה |
לֵאמֹר בְּקִרְבֵי אֶקְדֹּשׁ
וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶכְבֹּד
וַיִּדַם אֱהֲרֹן: וַאֲמַר
מֹשֶׁה לְאֱהֲרֹן. הוּא דְמַלִּיל יְיָ
לְמִימַר בְּקִרְבֵי אֶתְקַדֵּשׁ.
וְעַל אִפֵּי כָל עַמָּא
אֶתִּיקַר. וּשְׂתִיק אֱהֲרֹן:

— כ"ט —

שלמקום והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך: וידם אהרן. קבל שכר על שתיקתו. ומה שכר קבל שנתחוד עמו הדבור, שנאמר לו לבדו פרשת שתוני יין: בקרבי. בבחירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בצדיקים מתירא ומתעלה ומתקלס, אם כן באלו כל שכן ברשעים, וכן הוא אומר (תהלים סו לו) נורא אלהים ממקדשיה, אל תקרא ממקדשיה אלא ממקדשיה:

י וַתֵּצֵא אִשׁ. רבי אלעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה בפני משה רבן. רבי ישמעאל אומר שתוני יין נכנסו למקדש, תדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שתוני יין למקדש. משל למלה שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בויקרא רבה: ג הוא אשר דבר וגוי. היכן דבר ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי (שמות כט מג). אל תקרי בכבודי אלא במקבדי. אמר לו משה לאהרן, אהרן אחי יודע הייתי שיתקדש הבית במידעיו

זלק הדקדוק: «ויקריבו לפני יי אש זרה. תיבת ויקריבו באזלא בכל התיגאן:

תפסיר דס"ג

(ד) תים דעא מוסי. במישאל ואלצפן. בני עזיאל עם הרון. פקאל להמא. תקדמא אחמלא אכזותכמא מן בין ידי אלקדס. אלי כיארג אלעסכר: (ה) פתקדמא ותמלאהמא בתואניהמא. אלי כיארג אלעסכר. כמא אמר מוסי: (ו) וקאל מוסי להרון. ולא לעזר ולאיתמר בניה. רוסכם לא תשעתו ותיאבכם לא תמזקו ולא תהלכו. ועלי גמיע אלגמע

וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל
וְאֶל-אֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיָּאֵל דָּד
אֶהֱרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ
שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת
פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ
לְמַחֲנֶה: וקרא משה. למישאל
ולאלצפן. בני עזיאל אחבוהי דאהרון.
ואמר להון. קרובו. טולו ית אחיכון מן
קדם קודשא. למברא למשריתא:

וַיִּקְרְבוּ וַיִּשָּׂאֵם בְּכַתְּנֵיהֶם אֶל-מַחוּץ לְמַחֲנֶה
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה: וקריבו. ונטלונין בכתניהון. למברא
למשריתא. כמא דמליל משה: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן
וְלֶאֱלֵעָזָר וְלֵאִיתָמָר בְּנֵי רֵאשִׁיכֶם אֶל-
תַּפְרָעוּ. וּבְגָדֵיכֶם לֹא-תַפְרְמוּ וְלֹא תִמְתּוּ וְעַל
כָּל-הָעֵדָה יִקְצֹף וְאֲחֵיכֶם כָּל-בֵּית יִשְׂרָאֵל

— רש"י —

ד דד אהרון. עזיאל אחי עמרם היה, שנאמר (שמות ו יח) ובני קהת וגוי: שאו את אחיכם וגוי. באדם האומר לחברו העבר את המת מלפני הפלה, שלא לערבב את השמחה: כ בכתנתם. שלמתיים. מלמד שלא נשרפו בגדיהם אלא נשמתיים, כמין שני חוטין

זולק הדקדוק: וישאם בכתניהם. ככל התיגאן התי"ו בשוא קמץ דלא כמהרי"ב ז"ל: ולא לעזר ולאיתמר בניו. אין כאן פסיק בין תיבת ולאיתמר לתיבת בניו בכל התיגאן:

שמון המור (ה) קרבו. בשני טעמים מלמד ששני פעמים אמר להם לפי שהיו יראים ליקרב לכך עליו שני טעמים בקריאתו עכ"ל (מד' לקח טוב). והנעימה בבית.

תפסיר רס"ג

יבכו את־השרפה אשר

שרף יהוה: ואמר משה לאהרן.

ולאלעזר ולאיתמר בנוהי. רישיכון לא תרבוץ פרוע ולבושיכון לא תבזעון ולא תמותון. ועל כל פנשתא יהי רוגזא. ואחיכון כל בית ישראל. יבכון ית

יקידתא דאוקיד יי: ומפתח

אהל מועד לא תצאו

פן־תמתו כי שמן משחת

יהוה עליכם ויעשו כדבר

משה: ומתרע משפן זמנא. לא תפקון דלמא תמותון. ארי משח.

רבותא די עליכון. ועבדו כפתגמא דמשה: פ

ה וידבר יהוה אל־אהרן לאמר: ומליל יי עם אהרן

למימר: ט יין ושכר אל־תשת | אתה | ובניך אתך:

בבאכם אל־אהל מועד ולא תמתו חקת עולם

לדרתיכם: חמר ומרוי. לא תשתי את ובנך עמד. במיעלכון.

— רס"י —

הכל להתאבל בה: ט יין ושכר. יין דרף שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא בבואם להיכל בגשתם למזבח מנין. נאמר כאן ביאת אהל מועד, ונאמר בקדוש מועד:

זולק הדקדוק: ו אשר שרף יי. הטפחא בתיבת אשר בכל התיגאן גם בדפוסים הקדמונים כולם, ואין לחוש למשמעות אחר ח"ו דזה אינו דומה להנהו דאזהירו בהו רבנן דוק ותשכח כי הפעלים ישתנו לפי פעליהם ומקומותיהם. ועיין בפרשת כי תבוא בפסוק יתנך יי וכו' ודוק:

למשכן זמנא ולא תמותון. קים עלם
 לדריכון: **וְלִהְבִּדִיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ
 וּבֵין הַחֹל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין
 הַטְּהוֹר:** ולא פּרשא. בין קודשא ובין
 חולא. ובין מסאבא ובין דכיא:
**וְלִהְזֹרֵת אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
 אֵת כָּל-הַחֻקִּים אֲשֶׁר דִּבֶּר
 יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד-מֹשֶׁה:**

תפסיר רס"ג
 (י) ולתפצלו. בין אלקודס
 ואלבדיל. ואלטאהר ואלנגס:
 (יא) ולתפתון בני אסראיל.
 בגמיע אלרסום. אלדי אמר
 אללה בהא עלי יד מוסי:
 (יב) תים קאל מוסי להרון.
 כדו אלהדייה. אלפאצילה
 מן קראבין אללה. וכלוהא
 פטירא לזק אלמד'בת. לאנהא
 מן כיוצן אלאקדאס:

ולאלפא ית בני ישראל. ית כל קימיא. דמליל יי. להון בידא דמשה:
פ רביעי בספרי תימן (רביעי) **וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אֶהֱרֹן
 וְאֶל אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנֵי הַנּוֹתָרִים קְחוּ
 אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתֶרֶת מֵאִשֵּׁי יְהוָה וְאֲכַלוּהָ
 מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא:
 וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אֶהֱרֹן. וְעַם אֶלְעָזָר. וְעַם אִיתָמָר בְּנוֹהֵי דְאִשְׁתָּאֲרוּ.**

— רש"י —

י ולהבדיל. כדי שתבדילו בין עבודה קדושה למחללת. הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה: י ולהזרת. למד שאסור שבור בהוראה. וכול יהא חיב מיתה, תלמוד לומר אתה ובניך אתה ולא תמותו (פסוק ט). כהנים בעבודתם במיתה, ואין חכמים בהוראתם במיתה: י הנותרים. מן המיתה. מלמד שאף עליהם נקנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר (דברים ט ט) ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו, ואין זולק הרקדוק: ואל אלעזר ואל איתמר בניו. אין כאן פסיק בין תיבת איתמר לתיבת בניו בכל ספרי תימן:

השמדה אלא כלוי בנים, שנאמר (עמוס ז ט) ואשמיד פריו ממעל, ותפלתו שלמשה בטלה מחצה, שנאמר (דברים ט ט) ותתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא: קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין וקדשים אסורים לאונין: את המנחה. זו מנחת שמיני ומנחת נחשון: ואכלוה מוצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה ואין כיוצא בה לדורות, הצרף לפרש בה דין שאר מנחות:

תפסיר רס"ג

(ג) וגאיו אן תאפלוהא פי מוציע מקדס. אד' הי רזקד ורזק בניד. מן קראבין אללה. לאן פדיא אמרת: יד) ואמא קץ אלתתריד וסאק אלדפיעה. פפלוהמא פי מוציע טאהר. אנת ובניד ובנאתד מעד. פאנהא רזקד ורזק בניד קד אעטיתמוהא. מן ד' באיח סלאמה בני אסראיל: טו) סאק אלדפיעה וקץ אלתתריד. מע קראבין אלשחום יאתנו בהא. פיתרכהא תחריכא בין ידי

סבו ית מנחתא. דאשתארת מקורבניא דיין. ואכלוהא פטיר בסטר מדבחה. ארי.

קדש קודשין היא: **וְאִכְלֹתֶם**

אֶתְּהָ בְּמִקְוֹם קָדוֹשׁ כִּי

חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֵיךָ הוּא מֵאֲשֵׁי

יְהוָה כִּי־כֵן צִוִּיתִי: וְתִכְלוּן

יְתֵה בְּאַתֵּר קֹדֵשׁ. ארי חולקד וחולק

בנד היא. מקורבניא דיין. ארי כן

אתפקדית: **וְאֵת חֻזָּה**

הַתְּנוּפָה וְאֵת | שׁוֹק

הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמִקְוֹם טְהוֹר אֶתְּהָ וּבְנֵיךָ

וּבְנִיתֵיךָ אֶתְּךָ כִּי־חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֵיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי

שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל: וְיֵת חֲדָיָא דְאַרְמוּתָא. וְיֵת שְׁקָא

דְּאַפְרָשׁוּתָא. תִּיכְלוּן בְּאַתֵּר דְּכִי. אַתְּ. וּבְנֵךְ וּבְנֵתְךָ עִמְךָ. אַרִי חוֹלְקֵךְ

וְחוֹלְקֵךְ בְּנֵךְ אֶתְּיְהִיבוּ. מִנְכַּסְתָּ קוֹדֵשִׁיא דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל: **שׁוֹק**

הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים

— רס"י —

נאכלין בכל העיר: אַתְּהָ וּבְנֵיךָ וּבְנִיתֵיךָ. אַתְּהָ וּבְנֵיךָ בְּחֻלְקֵךְ, אַבְל בְּנִיתֵיךָ לֹא בְּחֻלְקֵךְ, אֲלֵא אִם תִּתְּנוּ לְהֵן מִתְּנוּת, רִשְׁאוֹת הֵן לְאַבּוֹל בְּחֻזָּה וְשׁוֹק. אוֹ אֵינּוּ אֲלֵא אִם הַבְּנוֹת בְּחֻלְקֵךְ, תִּלְמוּד לומר כִּי חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֵיךָ נִתְּנוּ חֻק לְבָנִים וְאִין חֻק לְבָנוֹת: טו) **שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה.** לְשׁוֹן אֲשֵׁר הוּנַף וְאֲשֵׁר הוּרַם. תְּנוּפָה מוֹלֵיף וּמְבִיא, תְּרוּמָה מְעֻלָּה וּמוֹרִיד, וְלִמָּה חֻלְקֵן הַכְּתוּב, תְּרוּמָה בְּשׁוֹק

יג וְחֻק־בְּנֵיךָ. אִין לְבָנוֹת חֻק בְּקֹדֶשִׁים: **כִּי כֵן צִוִּיתִי.** בְּאֵינּוֹת יֹאכְלוּ: יד) **וְאֵת חֻזָּה הַתְּנוּפָה.** שְׁלִשְׁלָמֵי צְבוּר: **תֹאכְלוּ בְּמִקְוֹם טְהוֹר.** וְכִי אֵת הָרֵאשׁוֹנִים אֲכָלוּ בְּמִקְוֹם טְמֵא. אֲלֵא הָרֵאשׁוֹנִים שְׁהֵם קֹדְשֵׁי קֹדְשִׁים הַזֹּקְקָה אֲכִילְתֶּם בְּמִקְוֹם קָדוֹשׁ, אַבְל אֵלוּ אִין צְרִיכִים תוֹף הַקְּלָעִים, אַבְל צְרִיכִים הֵם לְהֵאכֵל תוֹף מִחֻזָּה יִשְׂרָאֵל, שְׁהוּא טְהוֹר מִלְכַּנְס שֵׁם מְצוּרְעִים. מִכָּאן שְׁקֹדְשִׁים קְלִים

תפסיר רס"ג

אללה. פתכון לך. ולבניך מעד
רסם אלדהר. כמא אמר אללה:
טז) ואלתמס מוסי. עתוד
אלדיכנה פאדיאה קד אחרק.
פסכט עלי אלעזר ואיתמר בני
הרון. אלבאקיון קאילא: יז) מא
באלכם לם תאכלו אלדיכנה פי
מוצע מקדס. לאנהא מן
כזאץ אלאקדאס. ואללה קד
אעטאכם איאהא. לתחמלו וזר

יבִּיאוּ לְהִנִּיף תְּנוּפָה לְפָנַי
יְהוָה וְהָיָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ
אֶתְךָ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה: שָׁקֵא דְאִפְרָשׁוּתָא
וְחֲדָיָא דְאִרְמוּתָא. עַל קוֹרְבָנֵי תִרְבִּיָא
יִתִיתוּן. לְאִרְמָא אִרְמָא קִדְם יי. וְיִהִי לָךְ.
וּלְבָנְךָ עִמָּךְ לְקִים עֲלֵם. כַּמָּא דְפַקִּיד יי:
(חמישי) ואת | שְׁעִיר הַחֲטָאת

דְּרֵשׁ * דְּרֵשׁ מִשֶּׁה וְהֵנָּה שֶׁרָף וַיִּקְצֹף עַל-
אֲלֵעָזֵר וְעַל-אֵיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן הַנּוֹתָרִם לֵאמֹר:
וַיֵּת צְפִירָא דְחֲטָאתָא. מִתְבַּע תְּבִיעִיה. מִשֶּׁה וְהָא אֶתְוֹקֵד. וּרְגִיזוּ. עַל
אֲלֵעָזֵר וְעַל אֵיתְמָר בְּנֵי אֶהֱרֹן. דְּאִשְׁתְּאֲרוּ לְמִימַר: **מִדּוּעַ**
לֹא-אֲכַלְתֶּם אֶת-הַחֲטָאתָא בְּמִקּוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי
קֹדֶשׁ קִדְשִׁים הוּא וְאַתֶּה | נָתַן לָכֶם לְשֵׂאתָ

אֲדָרְשִׁי הַתּוֹרָה בְּמִצְוֹת

— רס"י —

במנחה (פסוק יז) ואכלוה מצות: דרש דרש.
שתי דרישות הללו מפני מה נשרף זה ומפני
מה נאכלו אלו. כך הוא בתורת פהנים: על
אלעזר ועל איתמר. בשביל כבודו
שלאהרון הפך פניו כנגד הבנים וכעס:
לאמר. אמר להם, השיבוני על דברי:
י מדוע לא אכלתם את החטאת במקום
הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוה, והלא
שרפוה, ומה הוא אומר במקום הקדש, אלא
אמר להם שמא חוץ לקלעים יצאה ונפסלה:
כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ביוצא, והם

ותנופה בקוזה, לא ידענו, ששניהם בהרמה
והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים
למשה בשעת תנופה, וישוב המקראות שלא
יכחישו זה את זה, כבר פרשתי שלשתן בצו
את אהרון (ז ט): טז שְׁעִיר הַחֲטָאתָא. שְׁעִיר
מוספי ראש חדש. ושלשה שְׁעִירֵי חֲטָאוֹת
קָרְבוּ בוּ בַיּוֹם שְׁעִיר עֲזִים, וְשְׁעִיר גִּזְזִין
וְשְׁעִיר רֹאשׁ חֹדֶשׁ, וּמִכֶּלֶן לֹא נִשְׂרָף אֵלָא זֶה.
וְנִחְלְקוּ בְּדָבָר חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל יֵשׁ אוֹמְרִים, מִפְּנֵי
הַטְּמֵאָה שְׁנֵגְעָה בוּ נִשְׂרָף. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, מִפְּנֵי
אֲנִינּוֹת נִשְׂרָף, לְפִי שֶׁהוּא קֹדֶשׁ דּוֹרוֹת, אֲבָל
בְּקֹדֶשׁ שְׁעָה סְמָכוּ עַל מִשֶּׁה שֶׁאִמַּר לָהֶם

תפסיר רס"ג

אֶת-עֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר

עֲלֵיהֶם לְפָנַי יְהוָה: מִדִּין.

לֹא אֲכַלְתֶּנוּ יְת חֲטָאתָ בְּאֶתֶר קוֹדֶשׁא.

אֲרִי. קוֹדֶשׁ קוֹדֶשִׁין הִיא. וַיְתַה יְהִב

לְכוֹן. לְסַלְחָא עַל חוֹבֵי פְנִשְׁתָּא.

לְכַפֵּרָא עֲלֵיהוֹן קָדֶם יִי: יְהִ הֵן לֹא-

הוֹבֵא אֶת-דָּמָה אֶל-הַקֹּדֶשׁ

פְּנֵימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר

צִוִּיתִי: הָא לֹא אֶתְעַל מִדָּמָה. לְבֵית קוֹדֶשׁא גּוֹאָה. מִיכָל תִּיכְלוֹן

יְתָה. בְּקוֹדֶשׁא כְּמָא דְפִקִּידִית: יִט וַיְדַבֵּר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה

הֵן הַיּוֹם הַקְּרִיבוּ אֶת-חַטָּאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם

לְפָנַי יְהוָה וַתִּקְרָאנָה אֹתִי כְּאֵלֶּה וְאֲכַלְתִּי

אלגמע. ותסתגפרו ענחם בין ידי אללה: יח ואיציא הודיא למ ידכיל מן דמחא. אלי אלקדס אלגוואני. פקד כאן יגב אן תאכלוהא. פי אלקדס כמא אמרתכם: יט פקאל לה הרון. הודיא אליוס. קרבו פיה דכפותהם וצעידתהם בין ידי אללה. וואפתני מתיל הדיה

— רס"י —

איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרג כבוד. אמרו אינו בדין שיהא אבינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו בדין שיהא תלמיד משיב את רבו. יכול מפני שלא היה באלעזר להשיב, תלמוד לומר (צמדכ לא כה) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא וגוי, הרי כשרצה, דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מצאתי בספרי שלפנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמא זרקתם דמה אוננים, שהאונן שעבד חלל. אמר לו אהרן וכי הם הקריבו, שהם הדיוטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול ומקריב אונן: ותקראנה אותי כאלה. אפלו לא היו המתים בני אלא שאר קרובים שאני קיב להיות אונן עליהם כאלה, כגון כל

אמרו לו לאו. אמר להם הואיל ובמקום הקדש היתה מדוע לא אכלתם אותה: ואתה נתן לכם לשאת וגוי. שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חדש היה, שהוא מכפר על עון טמאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמיני וחטאת נחשון לא לכפרה באו: יח הן לא הובא וגוי. שאלו הובא היה לכם לשרפה, כמו שנאמר (ויקרא ו כג) וכל חטאת אשר יובא מדמה וגוי: אכל תאכלו אותה. היה לכם לאכלה אף על פי שאתם אוננים: כאשר צויתי. לכם במנחה: יט וידבר אהרן. אין לשון דבור אלא לשון עו, שנאמר (צמדכ כה ס) וידבר העם וגוי. אפשר משה קצף על אלעזר ועל

תפסיר רס"ג

אלמציאוב. פלו אכלת אלדכונה
אליום. הל פאן דיאלד חסנא
ענד אללה: כ) פלמא סמע
דיאלד מוסי. חסן ענדה:
יא א) פכלם אללה מוסי
והרון וקאל להמא: ב) פלמא
בני אסראיל וקולא להם.
הדיא אלחיואן אלדי יגוז
אן תאכלדה. מן גמיע
אלבהאים אלתי עלי אלארץ:

חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה יִיטָב בְּעֵינַי

יְהוָה: ומליל אהרן עם משה. הא
יומא דין. קריבו ית חטותהון וית
עלותהון קדם יי. וערעא יתי עקון
באלין. אלו פון אכלית חטתא יומא דין.

התקין קדם יי: **ב וישמע משה**

וייטב בעיניו: ושמע משה. ושפר

בעינוהי: **פ** ספרי בספרי ספרי תימן (שישי)

וידבר יהוה אל-משה ואל-אהרן לאמר

אלהם: ומליל יי. עם משה ולאהרן למימר להון: **ב דברו**

אל-בני ישראל לאמר זאת החתיה אשר

תאכלו מכל-הבהמה אשר על-הארץ: מלילו.

עם בני ישראל למימר. דא חיתא דתיכלון. מכל בעירא דעל ארעא:

— רס"י —

כלם השוה להיות שלוחים בדבר זה, לפי
שהשוו בדמימה וקבלו עליהם גזרת המקום
באהבה: **זאת החתיה.** לשון חיים, לפי
שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים,
לפיכך הבדילים מן הטמאה וגזר עליהם
מצות, ולאמות העולם לא אסר כלום. משל
לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו',
כדאיתא במדרש רבי תנחומא: **זאת החתיה.**
מלמד שהיה משה אוהב בחיה ומראה אותה
לישראל, זאת תאכלו וזאת לא תאכלו: **את**
זה תאכלו וגי'. אף בשרצי המים אהו מכל
מין ומין והראה להם. וכן בעוף ואת אלה
תשקצו מן העוף. וכן בשרצים וזה לכם
הטמא: **זאת החתיה מכל הבהמה.** מלמד

האמורים בפרשת כהנים שהכהן מטמא
להם: **ואכלתי חטאת.** ואם אכלתי
הייטב וגי'. **היום.** אבל אנינות לילה מתה,
שאין אוגן אלא יום קבורה: **הייטב בעיני**
הי. אם שמעת בקדשי שעה אין לך להקל
בקדשי דורות: **כ וייטב בעיניו.** הודה ולא
בוש לומר לא שמעתי:

א **אל משה ואל אהרן.** למשה אמר
שיאמר לאהרן: **לאמר אליהם.** אמר
שיאמר לאלעזר ולאייתמר, או אינו אלא
לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני
ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה
אני מקים לאמר אליהם, לבניו לאלעזר
ולאייתמר: **ב דברו אל בני ישראל.** את

תפסיר רס"ג

ג) כל מצלפה בצלף. ומפרק צלפהא תפריקא. ומצעדה אגתראר מן אלבהאים. פפלוהא: ד) ואמא הדיא פלא תאכלוה מן אלמצעדי אל אגתראר. ואלמפרק אלצלף. אלגמל פאנה מצעד אגתראר. גיר מצלף בצלף. והו נגס לכם: ה) ואלובר פאנה מצעד אגתראר. גיר מצלף בצלף. והו נגס לכם: ו) ואלארנב. פאנהא מצעדה אגתראר. והי גיר מצלפה. והי נגסה לכם:

כָּל | מִפְּרֹסֶת פְּרֹסָה
וְשִׁסְעַת שִׁסְעָה פְּרֹסֶת
מַעֲלַת גְּרָה בַּבְּהֵמָה אֹתָהּ
תֹּאכְלוּ: כָּל דִּסְדִּיקָא פְּרֹסֶתָהּ.
וּמִטְּלָפִין טְלָפִין פְּרֹסֶתָהּ. מִסְּקָא פִּשְׂרָא
בְּבַעֲרָא. יְתָה תִּיכְלוּן: ה' אַךְ אֶת־
זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמַּעֲלֵי
הַגְּרָה וּמִמְּפֹרְסֵי הַפְּרֹסָה
אֶת־הַגָּמֶל כִּי־מַעֲלָה גְּרָה

הוא ופרסה איננו מפריס טמא הוא לכם: ברם
ית דין לא תיכלון. ממסקי פשרא. ומסדיקי פרסתא. ית גמלא. ארי
מסיק פשרא הוא. ופרסתיה לא סדיקא. מסאב הוא לכון: ה' ואת־
השפן כי מעלה גרה הוא ופרסה לא יפריס
טמא הוא לכם: וית טבוא. ארי מסיק פשרא הוא. ופרסתיה
לא סדיקא. מסאב הוא לכון: ואת־הארנבת כי מעלת
גרה הוא ופרסה לא הפריסה טמאה הוא לכם:

— רס"י —

אותו לתוף פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כר שמו. ויתכן להיות מגזרת מים הנגרים (שמואל ז יד יז). שהוא נגרר אחר הפה. ותרגומו פשרא שעל ידי הגרה האוכל נפשר ונמוח: בבמה. תיבה זו תגרה היא לדרשה, להתיר את השליל הנמצא במעי אמו: אתה תאכלו. ולא בהמה טמאה. והלא באזהרה

שהבהמה בכלל חיה: ג מפרסת. בתרגומו סדיקא: פרסה. פלאנט"כ זלט"ז [כף רגל]: ושסעת שסע. שמבדלת מלמעלה ומלמטה בשתי צפרניו, בתרגומו ומטלפא טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומבדלות לגמרי, שמלמטה מחברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת

תפסיר רס"ג

(ז) ואלכניזר פאנה מצילף בצילף. וצילפה מפרדק תפריקא. והו אגתראר לא יגתר. פהו נגס לכם: ח) מן לחומהא לא תאכלו. ובנבאילתהא לא תדנו. פדאך הי נגסה לכם: ט) הדיא מא יגוז אן תאכלוה. מן גמיע מא פי אלמא. כל מא לה אגנחה ופלוס פי אלמא. פי אלבחר ואלאודיה פכלוה: י) וכל מא ליס לה אגנחה

וַיֵּת אֲרֵנְבָא. אַרְי מְסָקָא פִּשְׂרָא הִיא. וּפְרִסְתָּהּ לֹא סְדִיקָא. מְסָאָבָא הִיא לְכוּן:
וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִים פִּרְסָהּ הוּא וְשִׁסַּע וְשִׁסַּע פִּרְסָהּ וְהוּא גֵרָה לֹא־יֵגֵר טָמֵא הוּא לָכֶם: וַיֵּת חֲזִירָא. אַרְי סְדִיק פִּרְסָתָא הוּא. וּמִטְּלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתִיהּ. וְהוּא פִּשְׂרָא לֹא פִּשְׂרָא מְסָאָב הוּא לְכוּן: * ה מִבְּשָׂרָם לֹא

עבד מאן אלה פיסוקים

תֹּאכְלוּ וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ טָמֵאִים הֵם לָכֶם: מִבְּשָׂרָהוֹן לֹא תִיכְלוּן. וּבְנִבְלָתָהוֹן לֹא תִקְרְבוּן. מְסָאָבִין אֲנֹנִין לְכוּן:
אֶת־זֶה תֹּאכְלוּ מִכָּל אֲשֶׁר בַּיַּמִּים כָּל אֲשֶׁר־לוֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבִנְחָלִים אַתֶּם תֹּאכְלוּ: יֵת דִּין תִּיכְלוּן. מִכָּל דְּבַמְיָא. כָּל דְּלִיָּה צִיִּצִין וְקִלְפִין בַּמְיָא. בַּיַּמִּיָּא. וּבִנְחָלִיָּא יֵתְהוֹן תִּיכְלוּן: ד וְכָל אֲשֶׁר אֵין־לוֹ סִנְפִיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּיַּמִּים וּבִנְחָלִים מִכָּל

— רס"י —

(ויקרא כא ט) כהנים מזהרין ואין ישראל מזהרין. קל וחומר מעתה ומה טמאת מת מזהרה, לא הזהיר בה אלא כהנים, טמאת נבלה קלה לא כל שכן. ומה תלמוד לומר לא תגעו ברגל. זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל: ט סנפיר. אלו ששט בהם: קשקשת. אלו קלפים הקבועים בו. כמו שאמר (שמואל א יז כ) ושריון קשקשים הוא לבוש: י שרין. בכל מקום משמעו דבר נמוך

היא, אלא לעבור עליה בעשה ולא תעשה: ח מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו שאר בהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכי: מ בשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמות וגידין וקרנים וטלפים: ובנבלתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר אמור אל כהנים וגי

תפסיר רס"ג

שֶׁרֶץ הַמַּיִם וּמִכֹּל נֶפֶשׁ
הַחַיָּה אֲשֶׁר בַּמַּיִם שֶׁקֵץ הֵם
לָכֶם: וְכֹל דְּלִית לִיהּ צִיצִין וְקִלְפִין.
בִּימְמִיא וּבְנַחֲלִיא. מִכֹּל רַחֲשָׂא דְמִיא.
וּמִכֹּל. נִפְשָׂא חֵיתָא דְבִמְיָא. שֶׁקֶצָא אַנּוּן
לְכוּן: וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ לָכֶם
מִבְּשָׂרָם לֹא תֹאכְלוּ וְאֶת-

וּפְלוֹס. פִּי אֲלֻבְחָאָר וְאֲלֹאֻדִּיהּ.
מִן גְּמִיעַ דְּבִיב אֲלֻמָּא. וְגְמִיעַ
אֲלֻחִיוָאָן אֲלֻדִּי פִי אֲלֻמָּא. פְּהוּ
רְגָס לָכֶם: יֵאָ וּפּוֹנְהָא אֲרָגָאס
לָכֶם. מִן לְחוּמָהָא לֹא תֹאכְלוּ.
וּנְבִיאִילָהָא תְרַגְסוּ: יב) כְּדִיאָד
כֹּל מָא לִיס לָהּ. אַגְנָחָה
וּפְלוֹס פִּי אֲלֻמָּא. פְּהוּ רְגָס לָכֶם:
יג) וְהֻדִיא מָא תְרַגְסוּ מִן
אֲלֻטָּאִיר. לֹא יוֹכְלוּ אֲנָהָא
אֲרָגָאס. אֲלֻנְסֵר וְאֲלֻעֻקָּאב
וְאֲלֻעֻנְקָא: יד) וְאֲלֻחֻדָּא.
וְאֲלֻצָּדָא בְּאַצְנָאפְהָא:

נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ: וְשֶׁקֶצָא יִהְיוּ
לְכוּן. מִבְּשָׂרָהוּן לֹא תִיכְלוּן. וְיֵת נְבִילַתְהוּן
תִּשְׁקֹצוּן: יב) כֹּל אֲשֶׁר אֵין-לוֹ

סַנְפִּיר וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם שֶׁקֵץ הוּא לָכֶם: כֹּל דְּלִית
לִיהּ. צִיצִין וְקִלְפִין בְּמִיא. שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן: יג) וְאֶת-אֵלֶּה
תִּשְׁקֹצוּ מִן-הָעוֹף לֹא יֹאכְלוּ שֶׁקֵץ הֵם אֶת-
הַנֶּשֶׁר וְאֶת-הַפֶּרֶס וְאֶת הָעֹזְנִיָּה: וְיֵת אֵלֵין תִּשְׁקֹצוּן מִן
עוֹפָא. לֹא יִתְאֲכְלוּן שֶׁקֶצָא אַנּוּן. נִשְׂרָא וְעָר וְעֹזְיָא: יד) וְאֶת-
הַדָּאָה וְאֶת-הָאֵיָה לְמִינָהּ: וְדִיתָא. וְטַרְפִּיתָא לְזִנְהָ:

— רס"י —

וְקִשְׁקֶשֶׁת בַּמַּיִם. הָא אִם הָיוּ לוֹ בַּמַּיִם אֵף עַל
פִּי שְׁהִשְׁרִין בְּעֻלְתוֹ מִתָּר: יג) לֹא יֹאכְלוּ.
לְחִיב אֶת הַמֵּאכִילִין לְקִטְנִים. שְׂכַף מִשְׁמַעוּ
לֹא יִהְיוּ נֹאכְלִים עַל יָדָּהּ. אוֹ אֵינוּ אֵלֶּא
לְאָסְרוּ בְּהִנָּאָה, תְּלֻמוֹד לֹמֵר (דְּכִרִיס יד) לֹא
תֹאכְלוּ. בְּאֵכִילָה אֲסוּרִין בְּהִנָּאָה מִתָּרִין. כֹּל
עוֹף שְׁנֹאמֵר בּוֹ לְמִינָהּ, לְמִינּוֹ לְמִינָהּ יֵשׁ
בְּאוֹתוֹ הַמִּין שְׁאִין דּוֹמִין זֶה לְזֶה, לֹא
בְּמִרְאֵיהֶם וְלֹא בְּשִׁמוֹתָם, וְכֵלְזִן מִין אֲחָד:

שְׂרוּחֵשׁ וְנַע וְנַע עַל הָאָרֶץ: יא) וְשֶׁקֶץ יִהְיוּ.
לְאָסֵר אֶת עִירוּבֵיהֶן, אִם יֵשׁ בּוֹ בְּנוֹתָן טַעֵם:
מִבְּשָׂרָם. אֵינוּ מְזַהֵר עַל הַסַּנְפִּירִים וְעַל
הָעֹצְמוֹת: וְאֶת נִבְלָתָם תִּשְׁקֹצוּ. לְרַבּוֹת
יְבַחוּשִׁין שְׁסַנְגָּן. יְבַחוּשִׁין מוֹשְׁקִירוֹנִי"ש זַלְעִי:
יב) כֹּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ וּגְוִי. מַה תְּלֻמוֹד לֹמֵר,
שֶׁיִּכּוֹל אֵין לִי שְׁיָהָא מִתָּר אֵלֶּא הַמַּעֲלָה
סִימְנִין שְׁלוֹ לִיבְשָׂה, הַשִּׁירִין בַּמַּיִם מְנִין.
תְּלֻמוֹד לֹמֵר כֹּל אֲשֶׁר אֵין לוֹ סַנְפִּיר

תפסיד רס"ג

(טז) וגמיע אלג'ראביב
 באצנאפהא: (טז) ואלנעאמה.
 ואלכ'טאף ואלטאף. ואלבאז
 לאצנאפה: (יז) ואלבום ואלזמג
 ואלבאשק: (יח) ואלשאהין
 ואלקוק ואלרכים: (יט) ואלצקר
 ואלבג'בגיה באצנאפהא.
 ואלהדהד ואלכ'פאש: (כ) וגמיע
 דביב אלטאיר. אלסאלך עלי
 ארבע. רגס חו לךם:
 (כא) ודאי מא יגוז אן

טו **את כל-ערב למינו:**
 ית כל עורבא לזניה: טז **ואת בת**
היענה ואת-התחמס ואת-
השחף ואת-הנין למינהו:
 וית בת נעמיתא. וציצא וצפר
 שחפא. ונצא לזניה: יז **ואת-הכוס**
ואת-השלך ואת-הינשוף:
 וקדיא ושליונא וקפופא: יח **ואת-**

התנשמת ואת-הקאת ואת-הרחם: ובותא וקתא
 וירקריקא: יט **ואת החסידה האנפה למינה ואת-**
הדוכיפת ואת-העטלף: וחריתא. ואבו לזנה. ונגר טורא
 ועטלפא: כ **כל שרץ העוף ההלך על-ארבע**
שרץ הוא לכם: כל רחשא דעופא. דמהליך על ארבע.
 שקצא הוא לבון: כא **אך את-זה תאכלו מכל שרץ**

— רס"י —

חסידה, שעושה חסידות עם חברותיה
 במזונות: **האנפה**. היא דיה רגנית. ונלכ לי
 שזו היא שקורין לה בייחוד: **הדוכיפת**. תרגול
 חבר וכרבלתו כפולה וזלע"ז ביופ"א, ולמה
 נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא
 כרבלתו. תרגום אנקלוס ונגר טורא נקרא על
 שם מעשיו, כמו שפרשו רבותינו במסכת
 גטין בפרק מי שאחזו (דף סח ב): כ **שרץ**
העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על
 הארץ, כגון ובובים וצרעין ויתושין וחגבים:

טו **הנין**. אישפריי"כ: יז **השלך**. פרשו רבותינו
 זה השולח דגים מן הים. וזהו שתרגם
 אנקלוס ושליונא: **כוס וינשוף**. הם נאטי"ש
 הצועקים בלילה ויש להם לסתות כאדם.
 ועוד אחר דומה לו שקורין יצ"ן [לילית]:
 יח **התנשמת**. היא קלז"א שריי"ן [עטלף]
 ודומה לעכבר ופורחת בלילה. ותנשמת
 האמורה בשרצים היא דומה לה, ואין לה
 עינים וקורין לה טלפ"א [חפרפרת]: יט **החסידה**.
 זו דיה לבנה ליגוי"כ. ולמה נקרא שמה

תפסיר רס"ג

הַעֹף הַהַלֵךְ עַל-אַרְבַּע
 אֲשֶׁר- (כתיב: לא) לוֹ כַרְעִים
 מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנֹתֵר בָּהֶן
 עַל-הָאָרֶץ: בָּרַם יָת דִּין תִּיכְלוּן.
 מִכַּל רַחֲשָׁא דְעוֹפָא. דְּמַהֲלִיךְ עַל אַרְבַּע.
 דְּלִיָּה קַרְסוּלִין מַעֲלוֹי רַגְלוֹהֵי לְקַפְצָא
 בָּהֶן עַל אַרְעָא: כִּי אֶת-אֱלֹהֵי
 מִהֶם תֹּאכְלוּ אֶת-הָאֲרֵבָה
 לְמִינֵהוּ וְאֶת-הַסֹּלֶעַם לְמִינֵהוּ

תאכלוה. מן גמיע דביב
 אלטאיר. אלטאלך עלי ארבע.
 מא לה פראעין פוק רגליה.
 ליתב בהמא עלי אלארץ:
 (כ) הדיא מא תאכלוה מנהא.
 אלגראד וצנופה. ואלדבא
 וצנופה. ואלחרגל וצנופה.
 ואלגנדב וצנופה: (ג) וסאיר
 דביב אלטאיר. אלדאי לה
 ארבע ארגל. פהו רגס לכם:
 (ד) ומן הדיה פאנגסו. כל
 מן דנא בנבאילהם. יגסל
 תיאבה וינגס אלי אלמגיב:

וְאֶת-הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת-הַחֲגָב לְמִינֵהוּ: יָת
 אֲלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן. יָת גּוֹבָא לְזִנְיָה. וְיָת רְשׁוּנָא לְזִנְיָה. וְיָת חֲרָגָלָא
 לְזִנְיָה. וְיָת חֲגָבָא לְזִנְיָה: כִּי וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר-לוֹ
 אַרְבַּע רַגְלִים שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: וְכָל רַחֲשָׁא דְעוֹפָא.
 דְּלִיָּה אַרְבַּע רַגְלִין. שְׁקָצָא הוּא לְכוּן: כִּי וְלֹאֱלֹהֵי תִטְמְאוּ
 כָּל-הַנִּגְעַת בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד-הָעָרֶב: וְלֹאֲלִין
 תִּסְתָּאבוּן. כָּל דִּיקְרַב בְּנִבְלַתְהוֹן יְהִי מִסָּאב עַד רַמְשָׁא:

— רס"י —

כרעים הכתובים כאן, וכןפיו חופין את רבו.
 וכל סימנים הללו מצויין באותן שבינותינה.
 אבל יש שהאשן ארוך ויש שאין להם זנב
 וצריך שיהא שמו חגב, וכןה אין אנו יודעים
 להבדיל ביניהם: כג וכל שרץ העוף וגו'.
 בא ללמד שאם יש לו חמש טהור:
 כי ולאלה. העתידין להאמר למטה בענין:
 תטמאו. כלומר בנגיעתם יש טמאה:

כעל ארבע. על ארבע רגלים: ממעל
 לרגליו. סמוך לצוארו יש לו כמין שתי
 רגלים לבד ארבע רגליו וכשרוצה לעוף
 ולקפוץ מן הארץ מתחזק באותן שתי כרעים
 ופורח ויש הרבה מהם במקומנו בינותינה.
 פאוסן שקורין לנגושטי"א. אבל אין אנו בקיאים
 בהן שארבעה סימני טהרה נאמרו בהם
 ארבע רגלים, וארבע כנפים, וקרסלין אלו

תפסיר רס"ג

כה) וכל מן חמל מן נבאילהם. גסל תיאבה ונגס אלי אלמגיב: כו) מן גמיע אלבהאים. אלתי הי מצילפה בצילף. ותפריק ליסהא מפרקה. ואגתראר ליסהא מצעדה. פהי נגסה לכם. כל מן דנא בהא ינגס: כז) וכל סאלד עלי פפיה. מן גמיע אלוחש אלסאלד עלי ארבע. פהו נגס לכם. כל מן דנא בנבאילהם ינגס אלי אלמגיב: כח) ומן חמל מן נבאילהם. יגסל תיאבה ונגס אלי אלמגיב. פדאד הי אנגאס לכם:

כה וְכֹל־הַנְּשִׂא מִנְּבִלָתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְכֹל דִּישׁוּל מִנְּבִילַתְהוֹן, יִצַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיְהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׂא: **כו** לְכֹל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרֹסֶת פְּרֹסָה וְשִׁסַּע | אֵינְנָה שִׁסְעַת וְגָרָה אֵינְנָה מֵעֵלָה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כֹּל־הַנִּגַּע בָּהֶם יִטְמָא: לְכֹל בְּעִירָא. דְּהִיא סְדִיקָא פְּרֹסֶתָהּ. וְטַלְפִּין לִיתְהָא מִטְּלָפָא. וּפְשָׂרָא

לִיתְהָא מִסָּקָא. מִסָּאֵבִין אַנּוּן לְכוּן, כָּל דִּיקְרַב בְּהוּן יְהִי מִסָּאֵב: **כז** וְכֹל | הוֹלֵךְ עַל־כַּפָּיו בְּכֹל־הַחַיָּה הַהֹלֶכֶת עַל־אַרְבַּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כֹּל־הַנִּגַּע בְּנְבִלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב: וְכֹל דְּמַהֲלִיד עַל יְדוּהִי. בְּכֹל חֵיתָא דְּמַהֲלִכָא עַל אַרְבַּע. מִסָּאֵבִין אַנּוּן לְכוּן, כָּל דִּיקְרַב בְּנְבִילַתְהוּן יְהִי מִסָּאֵב עַד רַמְשָׂא: **כח** וְהַנְּשִׂא אֶת־נְבִלָתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם:

— רס"י —

כח) וכל הנשא מנבלתם. כל מקום שנאמרה טמאת משא. חמורה מטמאת מנע. שהיא טעונה כבוס בגדים: כו) מפרסת פרסה ושסע איננה שסעת. כגון גמל שפרסתו סדוקה למעלה, אבל למטה היא מחברת. כאן למדך שנבלת בהמה טמאה מטמאה, ובענין שבסוף הפרשה פרש על בהמה טהורה: כז) על כפיו. כגון כלב ודב וחתול: טמאים הם לכם. למגע:

תפסיר רס"ג

כט) והדיא לכם אלנגס. מן אלדביב אלדיאב עלי אלארץ. אלכילד ואלפאר ואלציב ואלענאפה: ל) ואלורל ואלחרדון ואלעציאיה ואלחרבא ואלסמברץ. לא) הדיא אלנגסה לכם מן גמיע אלדביב. כל מן דנא בהא. פי חאל מותהא ינגס אלי אלמגיב: לב) ופל מן וקע עליה מנהא בעד מותהא ינגס. מן גמיע אניה אלכישב או תיזב או גלד או מסח. ופל אניה יעמל בהא צנאעה. ידכיל

ודישול ית נבילתהון. יצבע לבושוהי ויהי מסאב עד רמשא. מסאבין אנון לכון:

ס טפסיר בספרי תימן כט וזה לכם

הטמא בשרץ השרץ על-

הארץ החלד והעכבר

והצב למינהו: ודין לכון דמסאב.

ברחשא דרחיש על ארעא. חולדא

ועכברא וצבא לזונה: ל והאנקה

והפח והלטאה והחמט

והתנשמת: וילא וכוחא והלטתא.

וחומטא ואשותא: לא אלה הטמאים לכם בכל-השרץ

כל-הנגע בהם במתם יטמא עד-הערב: אלין.

דמסאבין לכון בכל רחשא. כל דיקרב בהון. במותהון יהי מסאב עד

רמשא: לב וכל אשר-יפל עליו מהם במתם

יטמא מכל-כלי-עין או בגד או-עור או שק

כל-כלי אשר יעשה מלאכה בהם במים יובא

— רש"י —

ל והאנקה. כימינוין [קפוד]: והלטאה. לישד"י: והחמט. לימ"י [חלון]: והתנשמת. טלפ"ס [חפרפרת]: לז במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה עד הערב, ואחר כך וטהר בהערב השמש:

כט וזה לכם הטמא. כל טמאות הללו אינן לאסור אכילה אלא לטמאה ממש, להיות טמא במגען ונאסר לאכול תרומה וקדשים ולכנס במקדש: החלד. מושטיל"י [גמיה]: והצב. פיו"ט [קרפדה] שדומה לצפרדע:

זלק הדקדוק: וכל אשר יפל עליו מהם במתם. בדפוסים יש כאן פסיק וכ"ה בכ"ד גדול באות העי"ן בפסיקתא. ובכל התיגאן אין כאן פסיק:

תפסיר רס"ג

פי אלמא. וינגס אלי' אלמגיב
ויטהר: לג) וכל אנא כזף. יקע
מנהא שיא אלי' דאכילה. כל
מא פי דאכילה. ינגס ואיזאה
פאכסרו: לד) מן גמיע
אלטעאם אלדי' יוכל. ממא
ידכילה אלמא ינגס. וגמיע
אלשראב אלדי' ישרב. פי כל

וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְטָהַר: וְכֹל
דִּיפּוֹל עֲלוּהֵי מְנַהוֹן בְּמוֹתְהוֹן יְהִי מְסָאב.
מִכָּל מִן דְּאָע אוּ לְבוּשׁ אוּ מִשְׁךְ אוּ שָׁק.
כָּל מִן. דִּיתְעֵבִיד עֲבִידְתָּא בְּהוֹן. בְּמִיא
יִתְעַל. וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׁא וְיִדְבִּי:
לג) (שבועי) וְכֹל כְּלִי-חֶרֶשׁ
אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכוֹ

כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשְׁבְּרוּ: וְכֹל מִן
דְּחֶסֶף. דִּיפּוֹל מְנַהוֹן לְגוּיָה. כָּל דְּבִגְוִיָּה. יִסְתָּאב וְיִתִּיה תִּתְבְּרוּן:
לד) מִכָּל-הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יָבוֹא עָלָיו
מִיָּם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקָה אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כְּלִי
יִטְמָא: מִכָּל מִיכָל דְּמִתְאָכִיל. דִּיעוֹל עֲלוּהֵי. מִיא יְהִי מְסָאב.

— כ"ט —

מכאן, שאין ולד הטמאה מטמא כלים, שכן
שנינו יכול זהו כל הכלים מטמאין מאויר
כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר בתוכו
יטמא מכל האוכל, אוכל מטמא מאויר כלי
חרס, ואין כל הכלים מטמאין מאויר כלי
חרס, לפי שהשרץ אב הטמאה והכלי,
שנטמא ממנו, ולד הטמאה, לפיכך אינו חוזר
ומטמא כלים שבתוכו. ולמדנו עוד, שהשרץ
שנפל לאויר תנור והפת בתוכו, ולא נגע
השרץ בפת, התנור ראשון והפת שניה. ולא
נאמר רואין את התנור כאלו מלא טמאה
ותהא הפת תחלה, שאם אתה אומר כן לא
נתמעטו כל הכלים מלהטמא מאויר כלי
חרס, שהרי טמאה עצמה נגעה בהן מגבן.
ולמדנו עוד על ביאת מים, שאינה מכשרת
זרעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו,
שאם אתה אומר מקבלין הכשר במחבר, אין

לג אל תוכו. אין כלי חרס מטמא אלא
מאוירו: כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר
ומטמא מה שבאוירו: ואתו תשברו. למד
שאין לו טהרה במקוה: לך מכל האכל
אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון, כל
אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל
אשר יבא עליו מים והוא בתוף כלי חרס
הטמא, יטמא. וכן כל משקה אשר ישתה
בכל כלי, והוא בתוף כלי חרס הטמא, יטמא.
למדנו מכאן דברים הרבה. למדנו שאין
אוכל מכשר ומתקן לקבל טמאה עד שיבאו
עליו מים פעם אחת, ומשבאו עליו מים פעם
אחת מקבל טמאה לעולם ואפלו נגוב. והיין
והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר זרעים
לטמאה בפנים, שכן יש לדרוש המקרא, אשר
יבא עליו מים או כל משקה אשר ישתה
בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו

תפסיר רס"ג

אנא ינגס: לה) וכל מא וקע מן
נבאילהם עליה ינגס. מן תנור
ומסתוקד. פאנקצ'יהמא
לאנהא נגסה. ופד'אך הי לכם
אנגאס: לו) אמא אלמען
ואלביר. ומלאם אלמא פיפון
טאהרא. ומן דנא בנבאילהא
פידא ינגס: לו) ואן וקע מן
נבאילהא. עלי שי מן אלנבאת
ואלחב אלד'י זרע. פהו טאהר:
לח) פאן געל מא עליהא. ווקע

וְכָל מִשְׁקֵיָא דִּישְׁתַּתִּי. בְּכָל מֶן יְהִי
מִסָּאב: לַח וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל
מִנְבִּילְתֶּם אֶעֱלֶיךָ יִטְמָא תַנּוּר
וְכִירִים יִתֵּן טְמֵאִים הֵם
וְטְמֵאִים יִהְיוּ לָכֶם: וְכָל דִּיפּוֹל
מִנְבִּילְתֶּהוּן עֲלוּהִי יְהִי מִסָּאב. תַנּוּר
וְכִירִים. יִתְרַעוּן מִסָּאבִין אַנּוּן. וּמִסָּאבִין
יְהוּן לְכוּן: לַח אַךְ מֵעֵין וּבּוֹר

מְקוּהַ-מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:
בְּרַם מֵעֵין וְגוֹב. בֵּית פְּנִישֶׁת מֵיָא יְהִי דְכִי. וּדְיִקְרַב בְּנִבְלַתֶּהוּן יְהִי
מִסָּאב: לַח וְכִי יִפֹּל מִנְבִּילְתֶּם עַל-כָּל-זֶרַע זְרוּעַ
אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא: וְאֲרִי יִפּוֹל מִנְבִּילַתֶּהוּן. עַל כָּל בֵּר
זֶרַע זְרוּעַ דִּיזִדְרַע. דְכִי הוּא: לַח וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל-זֶרַע

— רס"י —

מַיִם. הַמְחַבְרִים לְקַרְקַע. אִין מְקַבְּלִין טְמֵאָה.
וְעוֹד יֵשׁ לָךְ לְלִמּוּד יִהְיֶה טָהוֹר הַטּוֹבֵל בָּהֶם
מִטְמֵאָתוֹ: וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא. אֶפְלוּ הוּא
בְּתוֹךְ מֵעֵין וּבּוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא. שְׁלֵא
הָאִמֵר קַל וְחֹמֵר אִם מִטְהַר אֶת הַטְּמֵאִים
מִטְמֵאָתָם, קַל וְחֹמֵר שְׂיִצִּיל אֶת הַטְּהוֹר
מִלְטְמֵאָה, לְפָךְ נֶאֱמַר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא:
לֹא זֶרַע זְרוּעַ. זְרִיעָה שְׁלִמִינִי זְרִיעוּנִין. זְרוּעַ
שֶׁם דְּבַר הוּא, כְּמוֹ וְיִתְנּוּ לָנוּ מִן הַזְּרוּעִים:
(דניאל 6 יב) טָהוֹר הוּא. לְמִדָּה הַכְּתוּב שְׁלֵא
הַכָּשֶׁר וְנִתְקַן לְקִירוֹת אוֹכֵל לְקַבֵּל טְמֵאָה, עַד
שִׁיבּוֹאוֹ עֲלֵיו מַיִם: לֹא וְכִי יִתֵּן מַיִם עַל זֶרַע.
לְאַחַר שְׁנַת־לֶשֶׁת, שְׁאֵם תֹּאמֵר יֵשׁ הַכָּשֶׁר

לָךְ שְׁלֵא בָאוּ עֲלָיו מַיִם, וּמַהוּ אוֹמֵר אֲשֶׁר
יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין
אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו
כביצה, שנאמר אשר יאכל אוכל הנאכל
בבת אחת, ושערו חכמים אין בית הבליעה
מחזיק יותר מביצת תרנגולת: לכ תנור
וכירים. כלים המשלטין הם, והם שלחורס
ויש להן תוף, ושופת את הקנדה על נקב
החלל ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין
לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו
לכם. שלא תאמר מצודה אני לנתצם, תלמוד
לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקימן
בטמאתן רשאי: לו אך מעין ובור מקוה

תפסיר רס"ג

מן נבאילהא עליה. פהו נגס
 לכם: לט) ואדיא מאת מן
 אלחיואן. אלדי' הו טלק לכם
 אן תאכלוה. מן דנא בנבילתה
 פינגס אלי' אלמגיב: מ) ומן
 אפל מנהא. יגסל תיאבה
 וינגס אלי' אלמגיב. ומן חמל
 מנהא. יגסל תיאבה וינגס
 אלי' אלמגיב: מא) וגמיע
 אלדיב אלדאב עלי אלארץ.

וּנְפַל מִנְבִילַתֶם עָלָיו טָמֵא
הוּא לָכֶם: וְאָרִי יִתְיַבֵּן מִיָּא עַל
בַּר זֶרְעָא. וַיְפֹל מִנְבִילַתְהוֹן עַל־וְהִי
מְסָאב הוּא לְכוּן: ס ❀ **שְׁבִיעֵי בַסְפָּרִי**
לִט' וְכִי יָמוּת מִן־הַבְּהֵמָה
אֲשֶׁר־הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ
הִנֵּגַע בְּנִבְלַתָּהּ יִטְמָא עַד־

הָעֶרֶב: וְאָרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא. דְּהִיא לְכוּן לְמִיכַל. דְּיִקְרַב בְּנִבְלַתָּהּ
יְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא: מ' וְהָאֵכֹל מִנְבִילַתָּהּ יִכְבֵּס בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְהַנְּשֵׂא אֶת־נִבְלַתָּהּ יִכְבֵּס
בְּגָדָיו וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב: וְדִיכֹל מִנְבִילַתָּהּ. יִצַּעַע לְבוֹשׁוֹהִי
וְיְהִי מְסָאב עַד רַמְשָׂא. וְדִישׁוּל יֵת נְבִילַתָּהּ. יִצַּעַע לְבוֹשׁוֹהִי וְיְהִי מְסָאב
עַד רַמְשָׂא: מ"א וְכָל־הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ עַל הָאָרֶץ שֶׁקָּץ

— כ"ט"י —

מִנְבִילַתָּהּ. יְכוּל תְּטַמְּאוּ אֲכִילַתּוֹ, כְּשֶׁהוּא
 אוֹמֵר בְּנִבְלַת עוֹף טְהוֹר (ויקרא כז ט) נְבִילָה
 וְטֵרֶפֶה לֹא יֵאָכֵל לְטַמְּאָהּ בָּהּ, אוֹתָהּ מְטַמְּאָה
 בְּגָדִים בְּאֲכִילַתָּהּ, וְאִין נְבִילַת בְּהֵמָה מְטַמְּאָה
 בְּגָדִים בְּאֲכִילַתָּהּ בְּלֹא מִשָּׂא, כְּגוֹן אִם תִּחַבֵּה
 לוֹ חֶבְרוֹ בְּבֵית הַבְּלִיעָה, אִם כֵּן מַה תִּלְמוּד
 לוֹמֵר הָאֵכֹל, לְתַן שְׁעוֹר לְנוֹשָׂא וְלִנְוֹגַע בְּדִי
 אֲכִילָה וְהוּא כְּוִיָּת: **וְטָמֵא עַד הָעֶרֶב.** אָף
 עַל פִּי שְׂטֵבֶל צְרִיף הָעֶרֶב שְׂמֵשׁ: **מ"א הַשְּׂרָץ**
עַל הָאָרֶץ. לְהוֹצִיא אֶת הַיְתוֹשִׁין שְׂבַבְלִיסִין
 וְשְׂבַבְלִין וְאֵת הַיּוֹזִין שְׂבַעֲדָשִׁים, שְׁהָרִי לֹא
 שְׂרָצוּ עַל הָאָרֶץ אֲלֵא בְּתוֹךְ הָאוֹכֵל, אֲבָל
 מְשִׁיבָאוּ לְאוֹר וְשְׂרָצוּ הָרִי נְאֻסְרוּ:

במחבר, אין לך זרע שלא הכשר: מים על
 זרע. בין מים בין שאר משקין, בין נפלו הם
 על הזרע, בין הזרע נפל לתוכו, הכל נדרש
 בתורת כהנים: **וּנְפַל מִנְבִילַתֶם עָלָיו.** אף
 משנגב מן המים, שלא הקפידה תורה אלא
 להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר
 קבלת טמאה פעם אחת, שוב אינו נעקר
 המנו: **לֹט בְּנִבְלַתָּהּ.** ולא בעצמות וגידיים ולא
 בקרניים וטלפים ולא בעור: **מ' וְהַנְּשֵׂא אֶת**
נְבִילַתָּהּ. חמורה טמאת משא מטמאת מגע,
 שהנושא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו
 טמאין, שלא נאמר בו **יִכְבֵּס בְּגָדָיו: וְהָאֵכֹל**

תפסיר רס"ג

פְּהוּ רָגַס לֹא יוֹפֵל: מִבּ) וְכֹל
סֹאֵלֶךְ עָלַי צְדָרָה. וְכֹל סֹאֵלֶךְ
עָלַי אַרְבַּע. לֹמֵא כְתִירָה
אַרְגָּלָה. מִן גְּמִיעַ אֱלֹדֵבִיב
אַלְדָּאֵב עָלַי אֱלֹאֲרִץ. לֹא
תֵאֲפְלוּנְהֵם פֶּאֲנֵהֶם אַרְגָּאֵס:
מִג) וְלֹא תִרְגְּסוּ אֲנַפְסֵכֶם. בְּשִׁי
מִן אֱלֹדֵבִיב אֱלֹדָאֵב וְלֹא
תִתְנַגְסוּ בָהֶם. פִּתְעֻצוּנִי
בְּדִאֲלֶךְ: מִד) לֹאֲנִי אֱלֹלָה
רַבְכֶּם. פִּתְקַדְסוּ וְכוֹנְנוּ מִקְדָּסִין.
פֶּאֲנִי קְדוֹס. וְלֹא תִנְגְּסוּ

הוּא לֹא יֵאָכֵל: וְכֹל רְחֹשָׁא
דְּרְחִישׁ עַל אַרְעָא. שְׂקֻצָא הוּא לֹא
יִתְאָכִיל: מִבּ) כֹּל הוֹלֵךְ עַל-

גְּחוֹן וְכֹל | הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע

עַד כָּל-מְרִבָּה רַגְלִים לְכֹל-

הַשְּׂרָץ הַשְּׂרָץ עַל-הָאָרֶץ

לֹא תֵאֲכֹלוּם כִּי-שֻׁקַּץ הֵם:

כֹּל דְּמַהֲלִיךְ עַל מַעוּהִי. וְכֹל דְּמַהֲלִיךְ

עַל אַרְבַּע. עַד כָּל סְגִיּוֹת רַגְלִין. לְכֹל

רְחֹשָׁא דְּרְחִישׁ עַל אַרְעָא. לֹא תִיכְלוּנוֹן אֲרִי שְׂקֻצָא אֲנוּן:

מִג) אֶל-תִּשְׁקְצוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכֹל-הַשְּׂרָץ

הַשְּׂרָץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם: לֹא

תִּשְׁקְצוּן יֵת נַפְשֹׁתְכוֹן. בְּכֹל רְחֹשָׁא דְּרְחִישׁ. וְלֹא תִסְתְּאָבוּן בְּהוּן.

וְתִסְתְּאָבוּן פּוֹן בְּהוּן: מִד) כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי

— כִּשׁׁי —

וּלְכָאן וְקוּרִין לִיִּנְפִיִּיִּשׁ: מִג) אֶל תִּשְׁקְצוּ.
בְּאֲכִילְתוֹן, שְׁהֲרִי כְּתִיב נַפְשׁוֹתֵיכֶם, וְאִין שְׂקוּץ
נַפְשׁ בְּמַנְעָה, וְכֹן וְלֹא תִטְמְאוּ בְּאֲכִילְתוֹן:
וְנִטְמַתֶּם בָּם. אִם אַתֶּם מִטְמְאִין בָּהֶם בְּאָרֶץ
אֶף אֲנִי מִטְמְא אֶתְכֶם בְּעוֹלָם הַבָּא וּבִישִׁיבַת
מַעְלָה: מִד) כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם. כְּשֶׁם שְׂאֲנִי
קְדוֹשׁ שְׂאֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם, כִּף וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם
קְדָשׁוֹ עֲצַמְכֶם לְמִשְׁה: וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים. לְפִי
שְׂאֲנִי אֶקְדֵּשׁ אֶתְכֶם לְמַעְלָה וּבְעוֹלָם הַבָּא:

זֶלֶק הַדְּקָדוּק: מִב) עַד כֹּל מְרִבָּה רַגְלִים. בִּינוּנִי מִהַפְּעוֹל דְּבִסְמוּךְ בְּצִירִי (מִהֲרִי"ב):

תפסיר דס"ג

אנפסכם. בשי מן אלדביב
אלדאב עלי אלארץ:
מה) לאני אלה. אלמצעדכם
מן בלד מצר. לאכון לכם
אלאהא. פכוננו מקדסין. לאני
אלקדוס: מו) הדיא שריעה
אלבהאים ואלטאיר. וגמיע
נפוס אלחיה. אלדאבה פי
אלמא. וסאיר אלנפוס
אלדאבה עלי אלארץ:
מו) תפרו. בין אלנגס

וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נַפְשֹׁתֵיכֶם
בְּכָל-הַשָּׂרָץ הָרֹמֵשׁ עַל-

הָאָרֶץ: אָרִי אָנָּה יי אלהבון.
ותתקדשון ותהון קדישין. אָרִי קדיש
אָנָּה. וְלֹא תִסְאַבּוּן יֵת נַפְשֹׁתְכוֹן בְּכָל

רחשא דרחיש על ארעא: מפטיד

מִי | אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה
אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם

לְהִיֵּת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ

אָנֹכִי: אָרִי אָנָּה יי. דאסיק יתבון מארעא דמצרים. למהוי לכון

לאלה. ותהון קדישין. אָרִי קדיש אָנָּה: מו) זאת תורת

הַבְּהֵמָה וְהָעוֹף וְכָל נֶפֶשׁ הַחַיָּה הָרֹמֵשׁת בַּמַּיִם

וְלִכְל-נֶפֶשׁ הַשָּׂרֶצַת עַל-הָאָרֶץ: דא אוריתא דבעירא

ודעופא. ודכל נפשא חיתא. דרחשא במיא. ודכל נפשא דרחשא על

ארעא: מו) לְהַבְדִּיל בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין הַטָּהוֹר וּבֵין

הַחַיָּה הַנֹּאכְלֹת וּבֵין הַחַיָּה אֲשֶׁר לֹא תֹאכְל:

— כ"ט —

וכאן פתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל
אלמלי לא העלתי את ישראל ממצרים אלא
בשביל שאין מטמאין בשרצים בשאר אמות,
דיים, ומעליותא היא גבייהו, והו לשון מעלה:
מי להבדיל. לא בלבד השונה, אלא שתהא
יודע ומפיר ובקי בהו: בֵּין הַטָּמֵא וּבֵין
הַטָּהוֹר. צריך לומר בין חמור לפרה והלא

וְלֹא תִטְמְאוּ וּגוֹי. לעבור עליהם בלאוין
הרבה. וכל לאו מלקות, והו שאמרו בתלמוד
[מכות טז] אכל פוטיתא לוקה ארבע,
נמלה לוקה חמש, צרעה לוקה שש: מכ פי
אָנִי ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם. על מנת שתקבלו
מצותי העלתי אתכם. דבר אחר פי אָנִי
ה' הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם, בכלן פתיב והוצאתי

תפסיר רס"ג

ואלטאהר. ובין אלחיואן אלדי יוכל. ואלדי לא יוכל:
לֹא־פָּרָשָׂא. בֵּין מְסַאָבָא וּבֵין דְּכִיָּא. וּבֵין חֵיתָא דְּמֵתֵאכְלָא. וּבֵין חֵיתָא. דְּלֹא מֵתֵאכְלָא: פ פ פ

מתאכלא: פ פ פ

צא פיסוקים סימן עבדיה

— רש"י —

כבר מפורשים הם, אלא בין טמאה לך צבי לערוה, והלא כבר מפורשים הם, אלא לטהורה לך, בין נשחט חציו שלקנה לנשחט בין שגלדו בה סימני טרפה כשרה, לגלדו רבו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר בין בה סימני טרפה פסולה:

חסלת פרשת שמיני

ברכה ראשונה שיקודם ההפטרות

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם. אֲשֶׁר בָּחַר, בְּנִבְיָאִים טוֹבִים. וְרָצָה בְּדַבְרֵיהֶם, הַנְּאֻמִּים בְּאֵמֶת. בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה. הַבּוֹחֵר בַּתּוֹרָה, בְּמִשָּׁה עַבְדּוֹ, וּבִישְׂרָאֵל עַמּוֹ. וּבְנִבְיָאֵי, הָאֵמֶת וְהַצְדִּיק: (אמ)

הפטרות דויהי ביום השמיני

בשמואל ב סימן ו

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בְּחֹר בְּיִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אָלֶף: וְאוֹסִיף עוֹד, דָּוִד. לְמַכְנֵשׂ יֵת כָּל בְּחִירֵי יִשְׂרָאֵל, תְּלַתִּין אֲלָפִין: ב וַיִּקֶּם א וַיִּלְךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבְּעָלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שָׁם יְהוָה עֲבָאוֹת יֵשֵׁב הַכְּרֵבִים עָלָיו: וְקָם, וַאֲזַל דָּוִד. וְכָל עַמָּא, דְּעַמִּיה. מִקְרוּיָא, דְּבֵית יְהוּדָה. לְאַסְקָא מִתְּמָן. יֵת, אֲרוֹנָא דִּי. דְּאֵתְקִרֵי שָׁמָּא. שָׁמָּא, דִּי עֲבָאוֹת. דְּשִׁכְנִיתִיה שְׂרָיָא עֵיל מִן כְּרֹבֵיָא, עֲלוּהִי: ג וַיִּרְכְּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה

זולק הדקדוק: ב מבעלי. המ"ם געיא:

וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיִנְדָּב אֲשֶׁר בַּגְּבֻעָה וְעָזָא וְאַחִיו בְּנֵי
 אַבְיִנְדָּב נְהָגִים אֶת־הֶעֱגֵלָה חֲדָשָׁה: וְאַחִיתוּ. ית אַרְוֵנָא דִּינִי,
 בַּעֲגֻלְתָּא חֲדָתָא. וְנִטְלוּהִי. מִבֵּית אַבְיִנְדָּב, דְּבַגְבַּעְתָּא. וְעָזָא וְאַחִיו. בְּנֵי,
 אַבְיִנְדָּב. מְדַבְּרִין, ית עֲגֻלְתָּא חֲדָתָא: דַּ וַיִּשְׁאַהֲוּ מִבֵּית אַבְיִנְדָּב
 אֲשֶׁר בַּגְּבֻעָה עִם אַרְוֵן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הִלְךְ לְפָנֵי הָאֲרֹן:
 וְנִטְלוּהִי. מִבֵּית אַבְיִנְדָּב, דְּבַגְבַּעְתָּא. עִם, אַרְוֵנָא דִּינִי. וְאַחִיו, אֲזִיל, קָדָם
 אַרְוֵנָא: דַּ וְדָוֵד | וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׁחֲקִים לְפָנֵי יְהוָה
 בְּכָל עֲצֵי בְרוּשִׁים וּבְכַנְרֹת וּבְנִבְלִים וּבְתַפִּים
 וּבְמִנְעֻנְעִים וּבְצִלְצָלִים: וְדָוִד, וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. מְשַׁבְּחִין, קָדָם יי.
 בְּכָל, אֲעֵי בִירְוֹן. וּבְכַנְרִין וּבְנִבְלִין, וּבְתַפִּין. וּבְרַב־עֵין, וּבְצִלְצָלִין:
 דַּ וַיָּבֹאוּ עַד־גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל־אַרְוֵן הָאֱלֹהִים
 וַיֹּאחֲזוּ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבְּקָר: וְאַתּוּ, עַד אֲתֵר מִתְקַן. וְאוּשִׁיט עֲזָא,
 ית יְדִיהָ. בְּאַרְוֵנָא דִּינִי, וְאַחַד בֵּיהָ. אַרְי מְרַגְוֵהִי, תוֹרֵיָא: דַּ וַיִּחַר־אַף
 יְהוָה בְּעֲזָא וַיִּבְהוּ שֵׁם הָאֱלֹהִים עַל־הַשָּׁל וַיִּמַּת שֵׁם עִם
 אַרְוֵן הָאֱלֹהִים: וּתְקִיף רְגֵזָא דִּינִי, בְּעֲזָא. וּמַחְהִי תַמְּוֹן. מִימְרָא דִּינִי, עַל
 דְּאַשְׁתְּלִי. וּמִית תַּמְּוֹן, עִם, אַרְוֵנָא דִּינִי: דַּ וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר
 פָּרַץ יְהוָה פָּרִץ בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרִץ עֲזָא עַד
 הַיּוֹם הַזֶּה: וּתְקִיף לְדָוִד. עַל דְּתַרְעֵ יי. תַרְעֵתָא, בְּעֲזָא. וַקְרָא. לְאַתְרָא
 הַהוּא, אֲתֵרָא דְּמִית בֵּיהָ עֲזָא, עַד, יוֹמָא הַדִּין: ט וַיִּרְא דָּוִד

זולק הדקדוק: וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל־אַרְוֵן וכו'. הכי גרסינן, ולא גרסינן 'את ידו' וטעות נפל
 בקצת קובץ ההפטירות והוסיפו את ידו. וסרכא דדברי הימים (דה"א' יג-ט') אטעינהו. אי
 נמי אטעינהו לשון התרגום דמתרגם 'ידיה' מה שלא נזכר בפסוק אפשר דהוא תוספת ביאור.
 או אפשר דהתרגום היה גורס 'ידו' בפסוק, והקדמונים מעתיקי התרגום בהפטירות השנה, לא
 רצו לשנות גירסתו איך שיהיה:

את־יהוה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אַרְוֹן יְהוָה:
ודחיל דוד. מן קדם יי, בַּיּוֹמָא הַהוּא. וַאֲמַר. איכדין. ייעול לותי, אַרְוֹנָא
דיי: ^ד וְלֹא־אָבֵה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת־אַרְוֹן יְהוָה עַל־עֵיר
דָּוִד וַיִּטְהוּ דָּוִד בֵּית עֶבֶד־אָדָם הַגָּתִי: וְלֹא אָבָא דָּוִד.
לְאַפְנָא לְוֹתִיָּהּ. ית אַרְוֹנָא דִּי, לְקַרְתָּא דְדָּוִד. וְאַפְנִיָּה דְדָּוִד. לְבֵית עוֹבֵד
אָדָם, גַּתָּאָה: ^ה וַיֵּשֶׁב אַרְוֹן יְהוָה בֵּית עֶבֶד אָדָם הַגָּתִי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבַרֵךְ יְהוָה אֶת־עֶבֶד אָדָם
וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ: וּשְׂרָא אַרְוֹנָא דִּי. בֵּית עוֹבֵד אָדָם. גַּתָּאָה, תְּלָתָא
יַרְחִין. וּבְרִיךְ יי. ית עוֹבֵד אָדָם, וְיַת כָּל בֵּיתִיָּהּ: ^ו וַיֵּאָדָּם לְמַלְכָּךְ דְּדָּוִד
לְאֹמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־בֵּית עֶבֶד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
בְּעִבּוֹר אַרְוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אַרְוֹן הָאֱלֹהִים
מִבֵּית עֶבֶד אָדָם עֵיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה: וְאֶת־חֲוָא. לְמַלְכָּא דָּוִד,
לְמִימַר. בְּרִיךְ יי. ית בֵּית עוֹבֵד אָדָם, וְיַת כָּל דְּלִיָּהּ. בְּדִיל, אַרְוֹנָא דִּי.
וְאֹזַל דָּוִד. וְאַסִּיק, ית אַרְוֹנָא דִּי. מִבֵּית עוֹבֵד אָדָם. לְקַרְתָּא דְדָּוִד,
בְּחֻדָּא: ^ז וַיְהִי כִּי עָעְדוּ נְשָׂאֵי אַרְוֹן־יְהוָה שְׁשָׁה עֶעְדָּים
וַיִּזְבַּח שׂוֹר וּמְרִיא: וְהוּא. כַּד נִטְלוּ. נְטְלֵי אַרְוֹנָא דִּי, שְׂתָא זֹגְגִין.
וּנְכַס תּוֹר, וּפְטִים: ^ח וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֵז לְפָנָי יְהוָה וְדָוִד
חָגוֹר אִפּוֹד בָּד: וְדָוִד. מְשַׁבַּח בְּכָל תְּקוּף, קְדָם יי. וְדָוִד. אֲסִיר,
כַּרְדּוּט דְּבוּץ: ^ט וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אַרְוֹן
יְהוָה בְּתַרְוַעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר: וְדָוִד, וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל. מְסַקִּין, ית
אַרְוֹנָא דִּי. בִּיבְבָא, וּבְקַל שׁוֹפָרָא: ^י וְהָיָה אַרְוֹן יְהוָה בָּא עֵיר
דָּוִד וּמִיכַל בַּת־שָׂאוֹל נִשְׁקָפָה | בְּעַד הַחֲלוֹן וְהִרָא

אֶת-הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפֶּהוּ וּמִכְרַבְר לִפְנֵי יְהוָה וַתִּבְזוּ לוֹ
 בְּלִבָּהּ: וַהוּה, אַרְוֵנָא דִּי. אַתָּא, לְקַרְתָּא דְדָוִד. וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל.
 אֶסְתְּכִיאת, מִן חֲרָבָא. וַחֲזַת יֵת מַלְכָּא דָּוִד מְרַקִיד וּמִשְׁבַּח, קָדָם יי.
 וּבִסְרַת עֲלוּהִי, בְּלִבָּהּ: ^ה וַיָּבֹאוּ אֶת-אַרְוֵן יְהוָה וַיִּצְגּוּ אֹתוֹ
 בְּמִקְוָמוֹ בְּתוֹךְ הָאֵהָל אֲשֶׁר נָטָה-לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֲלוֹת
 לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים: וְאֶעֱלוּ, יֵת אַרְוֵנָא דִּי. וְאֶקִּימוּ יֵתִיה,
 בְּאַתְרִיהִי. בְּגוֹ מִשְׁכְּנָא. דְּפִרְס לִיָּה, דָּוִד. וְאֶסִּיק דָּוִד עֲלוֹן, קָדָם יי, וּנְכַסַּת
 קַדְשִׁין: ^ה וַיְכַל דָּוִד מִהֶעֱלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרַךְ
 אֶת-הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה עֲבָאוֹת: וְשִׁיעֵי דָּוִד. מִלְּאַסְקָא עֲלֵתָא,
 וּנְכַסַּת קַדְשִׁיא. וּבְרִיד, יֵת עֲמָא. בְּשִׁמָּא, דִּי עֲבָאוֹת: ^ט וַיַּחֲלֵק
 לְכָל-הָעָם לְכָל-הַמּוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד-אִשָּׁה לְאִישׁ
 חֶלֶת לֶחֶם אַחַת וְאַשְׁפֵּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אַחַת וַיִּלְךְ
 כָּל-הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ: וּפְלִיג לְכָל עֲמָא. לְכָל הַמּוֹנָא דִּישְׂרָאֵל,
 לְמַגְבַּר וְעַד אַתָּא. לְגַבְר. גְּרִיצָתָא דְלַחִים, חֲדָא. וּפְלִיג חַד. וּמְנַתָּא חֲדָא.
 וְאִזֵּל כָּל עֲמָא, גְּבַר לְבֵיתִיה: ^כ וַיֵּשֶׁב דָּוִד לְבָרְךְ אֶת-בֵּיתוֹ
 וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת-שָׁאוּל לְקַרְאֵת דָּוִד וַתֹּאמֶר מִה-נִכְבַּד
 הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינַי אִמְהוֹת עַבְדִּי
 כְּהַגְלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הַרְקִים: וַתֵּב דָּוִד, לְבָרְכָא יֵת אַנְשׁ בֵּיתִיה.
 וּנְפַקַת. מִיכַל בַּת שָׁאוּל, לְקַדְמוֹת דָּוִד. וְאֶמְרַת. מָא אַתִּיקַר יוֹמָא דִּין,
 מַלְכָּא דִּישְׂרָאֵל. דְּאַתְגְּלִי יוֹמָא דִּין, לְעֵינַי אִמְהַת עַבְדוּהִי. כְּמָא דְחֲלִיץ
 וּמַתְגְּלִי, חַד מִן סְרִיקְיָא: ^{כא} וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל-מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה
 אֲשֶׁר בָּחַר-בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל-בֵּיתוֹ לְצֹוֹת אֹתִי נִגִיד

על-עם יהוה על-ישראל ושחקתי לפני יהוה: ואמר דוד,
למיכל. קדם יי. דאתרעי בי מאבנד, ומכל ביתיה. לפקדא יתי, למהוי
מלכא. על עמא די, על ישראל, ושבחית, קדם יי: כב ונקלתי עוד
מזאת והייתי שפל בעיני ועם-האמהות אשר אמרת
עמם אכבדה: וזעירנא עוד, מדא. ואיהי מכיך בעיני נפשי, מבכי.
ועם אמרתא, דאת אמרא, בעיניהון, איהי יקיר: כג ולמיכל
בת-שאול לא-היה לה ילד עד יום מותה: ולמיכל, בת
שאול. לא הוה לה, ולד, עד, יום מותה: כד ויהי פי-ישב המלך
בביתו ויהוה הניח-לו מסביב מפל-איביו: והוה. כד יתיב
מלכא, בביתיה. ויי. אנית ליה מסחור סחור, מכל בעלי דבבוהי:
כה ויאמר המלך אל-נתן הנביא ראה נא אנכי יושב
בבית ארזים וארון האלהים ישב בתוך היריעה: ואמר
מלכא, לנתן נביא. חזי כען. דאנא יתיב בביתא, דמטלל בכיורי ארזיא.
וארזיא די, שרי במשפנא, בגו יריעתא: כו ויאמר נתן אל-המלך
כל אשר בלבבך לך עשה כי יהוה עמך: ואמר נתן,
למלכא. כל דבלבך, איזיל עביד, ארי מימרא די, בסערך:

(גאלנו יהוה צבאות שמו קדוש ישראל:)

(פרקנא. יי צבאות, שמייה, קדישא, דישראל:)

על דא יתברך וישתבח, שמא רבא קדישא. די לעילא, חיא וקימא, מברך הוא לעלם,
ולעלמי עלמיא:

זולק הורקדוק: כג ילד. ה"ג כתיב וקרי למעראי דהלכתא כוונתיהו ועיקר. ועיין בראב"ע
בפירוש 'שיר השירים' ובאור תורה ז"ל: